

Vlaanderen is één reconversie gebied

Peter Renard

‘De Europese welvaart is gebaseerd op het principe van consumptie – consumptie van land, grondstoffen en goederen. Daardoor is het verstedelijkte gebied het strijdperk voor groeiende conflicten tussen economische dynamiek, demografische groei en ecologische uitdagingen. De toekomstige welvaart kan niet steunen op het per definitie eindigende principe van consumptie. Daarom moet er dringend worden ingegrepen – ook en zeker op ruimtelijk gebied.’ Zo staat het in de publicatie *‘The Ambition of the Territory. Vlaanderen als ontwerp’* die bij dit nummer van Ruimte is gevoegd.

‘The Ambition of the Territory’ is een coproductie van het Vlaams Architectuurinstituut (in opdracht van Vlaams minister van Cultuur en Leefmilieu Joke Schauvliege), het team Vlaams Bouwmeester en van AWJGGRAUaDVVTAT, het collectief dat instond voor de ontwerpstudies en de organisatie van twee tentoonstellingen (Biënnale Venetië en deSingel in Antwerpen). Woordvoerder is Joachim Declerck. Volgens *‘The Ambition’* zijn de bestaande ruimtelijke planningsprincipes en het huidige ruimtelijk beleid niet alleen weinig duurzaam, ze weten bovendien geen raad met de grote maatschappelijke uitdagingen waarmee we worden geconfronteerd (demografische groei, klimaatverandering, economische transitie, energievraagstuk, mobiliteit...).

In *‘The Ambition of the Territory’* wordt gepleit voor reconversie van het hele territorium en de stapsgewijze hervorming van het bestaande landschap zonder verdere consumptie van ruimte. Via ontwerpend onderzoek werd nagegaan hoe synergie en ruimtewinst door de wisselwerking van wonen, ondernemen, voedselproductie en energie kunnen worden gerealiseerd. Dat is zowat de kern van het verhaal dat op 8 januari ll. in deSingel in Antwerpen is afgerond (zie ook het interview met Joachim Declerck in Ruimte 15). Titel van de studiedag was ‘Naar een gedeelde ontwerpagenda voor Vlaanderen’.

[FOTO: REPORTERS, MARIE DOCHEN]

Met pilootprojecten op het gebied van wonen en woonzorg en met het Labo Ruimte wordt ook na het symposium ‘Naar een gedeelde ontwerpagenda voor Vlaanderen’ (8 januari ll.) via ontwerpend onderzoek over de reconversie van de Vlaamse ruimte nagedacht. Intussen wordt ook aan het Witboek van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen geschreven.

Gedeelde ontwerpagenda

De *gedeelde ontwerpagenda* is het resultaat van een reeks workshops die in het najaar in het kader van *‘The Ambition of the Territory’* in het ‘Atelier Vlaanderen als ontwerp’ heeft plaatsgevonden. Tientallen experts (onder meer van de VRP), beleidsmensen, academici, ontwerpers en vertegenwoordigers van belangenorganisaties namen eraan deel. In de werkgroepen werden gezamenlijk vraagstukken geformuleerd die via ontwerpend onderzoek bestudeerd kunnen worden om tot nieuwe inzichten en doorbraken te kunnen komen. De *gedeelde ontwerpagenda* vat dit collectieve denkproces samen in tien urgente opgaven en tachtig concrete ontwerp vragen.

Een belangrijk uitgangspunt van de *gedeelde ontwerpagenda* is dat Vlaanderen behoefte heeft aan een ruimtelijk reconversieproject. Ook het team dat bij Ruimte Vlaanderen (vroeger RWO) met het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) bezig is, erkent de noodzaak van een ruimtelijke transitie. Volgens dat team is 27% verharde oppervlakte de limiet van ons ecosysteem. We zitten momenteel al aan 25%. Als we op lange termijn onder de limiet van 27% verharding willen blijven, moet de huidige dagelijkse ruimte-inname tegen 2020 op erg korte termijn van 6 tot 3 ha en op iets langere termijn tot nul ha worden gereduceerd.

Een andere parallel tussen het BRV en de gedeelde ontwerpagenda is dat de ruimtelijke en maatschappelijk ambitie zowel vanuit het hogere als het lagere schaalniveau moet worden geformuleerd. Op het hogere schaalniveau zijn de grensoverschrijdende stedennetwerken en de internationale havens bepalend. Op het lagere schaalniveau zijn de streekidentiteit en het fysiek milieu de belangrijkste uitgangspunten voor ruimtelijke ontwikkeling.

‘De analyse en uitgangspunten van de gedeelde ontwerpagenda worden ook meegenomen bij het schrijven van het Witboek’, zegt ➔